

Az első élmények a könyvtárban

— A mókus megkérdezte az erdei forrást, a kakukk a Napot, de ők sem tudták megmondani, miért terem savanyú almát ez a fa — folytatja a könyvtáros néni a mesét, s közben a diavetítőben továbbcsavarja a filmet. Az elsősök, a kisseékek ámuló pihései, bele-belecsipognak a mesébe, egymásnak felelgetve:
— Mi az, hogy beoltja a fát?
— Egy injekciót ad neki.

— Nem injekciót ad neki! Belevágja a másik fa ágát.

Miután mindenki hallhatta, milyen egyszerű ez, Terike alvóbabájával a karján, diadalmasan körbenéz.

— Bár az iskolai tanterv csak harmadikban írja elő a könyvtárlátogatást, mi meghívtuk a környező iskolák elsőszeit is — mondja a mesemondó: dr. Barta Andrásné, a XIII. kerületi 2. számú Fővárosi Szabó Ervin Gyermekkönyvtár vezetője. — Nem lehet ezt elég korán kezdeni sehol, különösen nem egy munkáskerületben... Ami-

kor mesét dramatizálunk, a gátlásosabb gyerekek először néma szerepet kapnak; ők a gomba, a kő, a fa. Csak ülnek és hallgatnak, mégis aktív játékosok. Később szívesen mondanak akár verset is. Gyakran előfordul, hogy aki az iskolában paszszív, itt kinyílik. Van egy beszédhibás kisfiú. Megrémültem, amikor egyszer mindenáron szerepelni akart. Lesz, ami lesz, felszólítottam; kiderült, hogy gyönyörűen énekel.

Közben a napközis tanárnő vezetésével a kicsik ujjongva megszállták a mesesarkot. Nagy mesekönyveket vonszoltak magukkal, a kis olvasóban fölcihelődnek a nagy székekre is, méhkasmormolással neki-nekirugaszkodnak a szótagnak. Az alacsony sámliról Jancsika kiabál fel hozzám:

— Tessék csak nézni! Ez is „Y”, és én megismertem! Tudom is olvasni. Én! A mesekönyvből minden „Y”-t elolvasok, pedig még csak most fogjuk tanulni. Tessék csak hallgatni! Folyékonyan is tudom, nemcsak szótagolva!

— A mókus megkérdezte az erdei forrást...

Budapest első önálló gyermekkönyvtára a közelmúltban ünnepelte tízéves fennállását. 1961-ben, már az építkezések ideje alatt a könyvtárvezető fölkereste a környék összes általános iskoláját, (összesen hatot) s megnyerte a csoportos könyvtárlátogatásokra az igazgatókat és a magyartanárokat. Azóta kétszáznegyvenöt-ször tartott unalommentes, személyiséggyarapító foglalkozást osztályoknak, napközis csoportoknak; segítséget és helyet adott a szaköröknek — összesen hétezer-kilencszázötvennégy résztvevőnek. Az akkori háromezer kötetes állomány mostanáig tízezerrel gyarapodott. Tíz év alatt négyszáz-ezer kötetet kölcsönöztek, több mint százhatvanezer gyermeknek. Az ezernégyszáz évi beiratkozóból nyolcszáz-kilencszáz az aktív olvasó. Az első feccék a jubileumi baráti találkozóknál így emlékeznek, így értékelnek:

Erika: „Én voltam a második beiratkozó. Tíz év alatt eljutottam addig, hogy már nemcsak szórakozásból olvasok.”
Judit: „Ennek a könyvtárnak köszönhetem, hogy szokásommá vált az olvasás. Képzőművészeti sorozatokat tanulmányoztam, már tízéves koromban. Amit itt kaptam, egész életemre belémvésődött. Bár szakközépsiskolába járok, és nagyon valószínű, hogy nem leszek művészettörténész — ami annyira szerettem volna lenni —, de képtárakba, kiállításokra rendszeresen járok.”
Károly: „Itt mindig megtaláltam azt a köny-

vet, ami az adott pillanatban a legjobban érdekelt. Még nem tudtam írni-olvasni, amikor betotyogtam ide a bátyámmal. Most egyetemi hallgatóként sokszor és sok könyvtárban mozgok otthonosan.”
Gábor: „Sajnos, én éppen most öregszem ki innen. Jelenleg még illegálisan be tudok jutni, a húgom révén.”

„... az összes művelődésre és szórakozásra fordított kiadás évi összessége a mezőgazdasági termelőségvetkezeti tagyoktól a vezetőállásúak, az értelmiségiek csoportjáig haladva 98 forintól 486 forintra, közel ötszörösére emelkedik, míg az összes fogyasztás mértékében csupán 60 százalékos különbség van.” — írja Ferge Zsuzsa szociológus, a számok valóságából következtetve. De idézhetek „A közművelődési könyvtárak feladatai”-ből is:

„... a nagy számok törvénye alapján elsősorban a fizikai dolgozók gyerekei között található tömegesen olyanok, akiket az otthon nem tud ellátni a kulturális kötetanyaggal, amelynek birtokában a tanulóvá előlépett gyermek — tehetségéhez mérten — meglehetősen biztonságosan helyezheti el a tananyag tudásmozgásközpontjait a legnagyobb műben: a személyiségalkotásban.”

Szakkörre szállingóznak a nagyok, derűs-ráérősen. A maguk választotta programra, ami nem terhesnek érzett feladat, hanem élménylehetőség. Az iskolai tantárgy itt túllépi korlátait, a világirodalom kimeríthetetlen végtelenjévé vá-

lik. Az ezerkötetes kézikönyvtárral bélelt olvasószoza lassan megtelik az irodalom vonzásában élő felsősökkel, az összevont szakkörök tagjaival. A tanárnő volt az első. Szigorát, rosszkedvét ő is az ajtón kívül felejtette. A lexikonok, az almanachok kötetiben a történelmi, képzőművészeti, földrajzi és verses gyűjteményes kiadványokban mindenkinek jól kell eligazodnia. Ezért az első negyedóra a gyakorlásé:

Tünde, Kati és Zsuzsi március 15-re gyűjtőn műsoranyagot és állítsa össze. Béla, Klári április 4-re készül ugyanígy. Valami zenei feladatot kap Anikó, tőle. Beethoven jelentősebb életrajzi adatait kérem, Gábor! Afrika állatvilágát. Katikám! Te Móra Ferenc műveinek jegyzékét állítsd össze. Juli! Mondjuk... hol található meg az Ady-irodalom? Nagy nyüzsgés és suttogás támad. A katalógus minden fiókja kihúzza, a kézikönyvtár terítéken. A töprengő csoportok tanácsokat kérnek egymástól, vitatkoznak: helyese-e a március 15-i ünnepséget a világirodalom fegyverletével zárni?

— Miért ne, ha egyszer így végződött.
— Nem, mert ünneprontás!

A negyedórás bemelegítő után következik a főtéma; a március 2-i Dózsa-vetélkedő megbeszélése. Miközben összeállítjuk a forrásanyagot, az ifjúsági Dózsa-irodalom, Edit megcsodálja Pali tájékozottságát, Marika elirigyli Juli ragyogó stílusát, Kati Anikó vékony szálú nylonharisnyáját. Évi

szorgalmasan jegyzetel. Piroska szelíden ringatja magát, minden mozdulatánál imbolyogni indul hosszú haja a háta közepén, s a mozdulatokat Gábor, félszepség nélkül, nyílt, nagy szemekkel, hosszan nézi. A kislány észreveszi ezt, s önfelédttel viszonzással vállalja a fiú tekintetét. Néhány téma izeltőnek a szakkör éves tematikájából:

Kutatómunka: a világirodalom remekeiből gyűjtünk műveket, amelyeknek gyermek a hőse. A régi tagok az újaknak a katalógus-rendszerét ismertetik. Hogyan folytatnád? Megkezdett történet folytatása szabadon választott műfajban: elbeszélés, színpadi rövid jelenet, rádiójáték, képregény stb. Legnagyobb íróink szülői iránti szeretete hogyan tükröződik műveikben. (Gyűjtés, válogatás.)

Évenként két-három költőt, író-t lát vendégül a könyvtár. A találkozót nem versenyszerűnek kikiáltott, de nem versennyé emelkedett feladatok előzik meg; sablonmentes kérdéseket kell összeállítani a várvavártnak. Zselk Zoltán csodálkozva mondta, hogy ilyen váratlan kérdéseket még nem kapott gyerekektől, felnőttektől is alig, mint itt. Surányi Ibolya legutóbbi ittjártakor el akart mondani két verset — és elmondott húszat.

— A könyvtárban semmi sem kötelező. Ez nagy varázserő ám — mondja eltűnődve Bartáné. — A gyerekek az iskolában beskatulyáztak; vannak hármastanulók, kettesek, ötösök... Itt mindenki a terhei nélkül jelenhet meg.

Könyvtárral, könyvvel kapcsolatos élményt általában be lehet nyújtani rajzban vagy írásban. A legjobbakért könyvjutalom jár. Steinberz Judit leírásán akadt meg a szemem:

„Már az egész napomat itt töltöm. Gyakran a leckét is itt írom. Karácsonykor én voltam a tündér. Az Anna volt a bohóc. Mi osztottuk ki az ajándékokat. Még szavaltam is. Csináltunk egy kitömött nyuszibabát. Nagyon szórakoztató ez a könyvtár.”

A ruhatáros sorba kiadogatja a megroggyant könyökű bundákat, kabátokat, s a táskák, a szatyrok kis csordáit. A kutató kezek nyomát őrzi az asztalon a könyvhalmok. A levegőben a frissen nyomtatott betű és az ódon könyvek illata egybekeveredik.

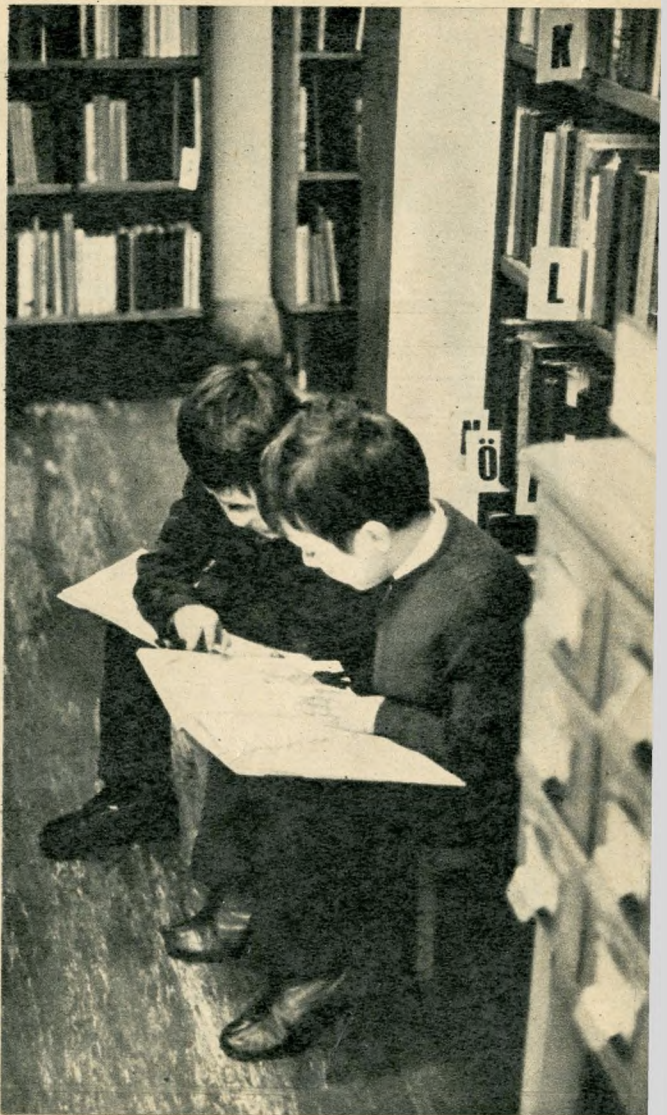
ÓNODY ÉVA

Terike

FOTÓ: FARKAS TAMÁS

Együtt könnyebb

Izgalmas kutatás

